

Postbus 242
2130 AE Hoofddorp
T (088) 496 04 21
E info@cea.nl
I www.cea.nl

Datum binnenkomst : 14 februari 2025 Referentie : 25/ICEA/02960 Telefoon : (088) 496 04 21
Bijlage(n) : Behandelaar : Coen Bongers E-mail : info@cea.nl

Onderwerp **Reactie AC Scholenoverleg - Consultatieformulier uitgangspunten raamwerk**

Let op

Het consultatieformulier bestaat uit vijf onderdelen. Ieder onderdeel verwijst naar de relevante paragraaf van [het consultatiedocument](#) en bevat de bijbehorende doelstellingen, uitgangspunten, consultatievragen en antwoordvelden. Houd hier rekening mee bij het lezen van deze reactie.

Onderdeel 1 van 5

Paragraaf 3.1

Eindtermen op basis van leeruitkomsten

Doelstellingen	A. Eindtermen die zodanig van opzet en inhoud zijn dat ze: <ol style="list-style-type: none">1. toekomstbestendig zijn;4. opleidingen de ruimte geven voor het ontwikkelen van het curriculum en innovaties in onderwijs- en toetsvormen.
Uitgangspunt	Het nieuwe raamwerk beschrijft de eindtermen op basis van leeruitkomsten met op strategisch niveau kaders voor het onderwijs- en toetsprogramma. Onderwijsinstellingen en RPO zijn aansluitend verantwoordelijk voor het opleidings- en toetsprogramma dat wil zeggen het ontwerp van leer- en lesdoelen en de onderwijs- en toetsvormen.
Consultatievragen	<ol style="list-style-type: none">1. Welke kansen ziet u (bij het ontwerpen en invullen van het opleidings-en toetsprogramma) wanneer CEA de eindtermen beschrijft op basis van leeruitkomsten?2. Welke belemmeringen ziet u (om dit te realiseren)?
Vanuit welk perspectief beantwoordt u de vragen? (student, werkveld, opleiding)	AC Scholenoverleg, combinatie van opleidingen die alleen de hbo-bacheloropleiding als zowel de hbo-bacheloropleiding als de Post Bachelor MKB Accountant opleiding aanbieden.
Antwoorden	Kansen: <ol style="list-style-type: none">1. Kansen liggen er met name in het leerweg onafhankelijk toetsen in de vorm van het valideren van relevante praktijkervaring, zoals ook opgenomen in de wet leeruitkomsten. Dit vraagt echter om eenduidige formulering van het begrip leeruitkomst en een scherpe afbakening van de invulling daarvan voor het accountantsberoep. Een leeruitkomst is daarbij een combinatie van kennis, vaardigheden, houding en gedrag.2. Het werken met leeruitkomsten biedt ruimte om flexibeler om te gaan met de lesinhoud. Nieuwe ontwikkelingen kunnen, zonder het gehele onderwijs veranderen, doorgevoerd worden in lessen en toetsing. Bovendien

- kunnen kennis/vaardigheden/houding geïntegreerd getoetst worden
3. De beroepsopleiding wil de studenten de samenhang tussen de theorie en de praktijk leren. Opleidingen zoeken daarom samenwerking met partners uit het werkveld. Gezamenlijke leeruitkomsten bieden uitgangspunten voor kwaliteitsborging voor onderwijs daar waar hogescholen en accountantskantoren / stagebureaus samenwerken.
 4. De regie voor de geïntegreerde opleiding moet liggen bij de hogescholen onder verantwoordelijkheid van de examencommissie van de hogescholen met een geïntegreerd slotexamen georganiseerd door en onder verantwoordelijkheid van een geïntegreerd orgaan.
 5. Mooi uitgangspunt voor programmatisch toetsen met datapunten vanuit het werkveld met aandacht voor BKE certificering van praktijkbegeleiders.
 6. Als het onderwijs in toenemende mate praktijkgericht wordt ingericht kan programmatisch toetsen mogelijk een bijdrage leveren aan het toetsprogramma. Een heldere set leeruitkomsten biedt een goede basis voor een inhoudelijk beoordelingskader en het valideren van eerder verworven kwalificaties. Dit kan nog versterkt worden door de leeruitkomsten op meerdere niveaus te formuleren, zodat doorgaande leerlijnen zichtbaar kunnen worden gemaakt
 7. Laat de hogescholen en universiteiten de leeruitkomsten opstellen (gezien de brede kennis binnen deze bureaus over in de praktijk te behalen competenties), maak hen eigenaar van de leeruitkomsten, zodat zij daar indien gewenst ook mutaties in kunnen doorvoeren en houd als CEA toezicht op de kwaliteit en consistentie van de samenhang.

Belemmeringen:

1. De meer holistische benadering met leeruitkomsten vereist een andere wijze van onderwijs en toetsing, waar de docenten en praktijkbegeleiders mogelijk aan moeten wennen en ondersteuning nodig hebben. Docenten zullen erg op actualiteiten moeten letten in het lesmateriaal, ze dienen op de hoogte te zijn van ontwikkelingen in het werkveld. Dat vraagt continue aandacht voor wijzigingen. Docenten zullen ook 'vakoverstijgend' willen/kunnen doceren. Wellicht vereist het een ander type docent dat moeilijk naar het HBO te halen is.
2. Er moet integratie over de hele opleidingskolom (referentie aan figuur 5 op pagina 12) plaatsvinden om het gewenste eindniveau AA/RA te garanderen.
3. Leeruitkomsten leiden mogelijk tot vrijheden bij onderwijsinstellingen bij het implementeren van onderwijsvormen en toetsen. Voor het hele HBO (als voorbeeld) kunnen dan grotere verschillen optreden in de uitvoering, waardoor wellicht aansluiting in de kolom moeilijker wordt.
4. Vanuit het HBO vindt er een uitstroom plaats naar de universiteiten voor de RA opleiding en naar de MKB Accountant binnen de bestaande Post bachelor opleiding. In het verleden hebben de aansluitingen van HBO en universiteiten gezorgd voor een doublure van onderwerpen. Hbo-opleidingenvertegenwoordigd in het AC-scholenoeverleg zou met de vertegenwoordiging van de universiteiten moeten zorgen voor een efficiënt traject waarin doublures worden vermeden. Voorstel zou zijn voor een permanent overleg tussen HBO en Universiteiten en mede gelet op de integratie theorie en praktijk ook de vertegenwoordiging van stagebureaus. Dit initiatief moet liggen bij de opleidingen en stagebureaus zelf en niet geïnitieerd worden vanuit toezichthoudend beleid. Zoals het AC scholenoeverleg dat momenteel binnen HBO voor het accountancy onderwijs al jaren kent.
5. Assurance opdrachten waar post HBO voor opleidt blijken de studenten in de praktijk niet te mogen doen door aanvullende eisen van de gebruikers.

6. Momenteel zijn er verschillende organen die toezicht houden op de theorie- en praktijkopleidingen. De NVAO op de bachelor, de CEA op de Post HBO en de RPO op de onderdelen van de praktijkopleiding. Het zou wenselijk zijn om het toezicht onder één orgaan te laten vallen, bij voorkeur de NVAO.
7. Sommige hogescholen pleiten in dat kader voor de vervanging van de post HBO door een HBO masteropleiding onder toezicht van de NVAO. Die doet ook voor de accountant-adviseur meer recht aan datgene dat nu door studenten wordt geleerd en opgeleverd in de opleiding en past in de BaMa structuur. Er moet daarbij voor worden gewaakt dat de HBO-master niet een zodanige verzwaring van de opleiding is, dat deze onaantrekkelijk of mogelijk onhaalbaar wordt voor een groep studenten / trainees die in de huidige situatie wel zou kiezen voor de post HBO opleiding

Onderdeel 2 van 5

Paragraaf 3.2

Themagericht raamwerk

Doelstellingen	A. Eindtermen die zodanig van opzet en inhoud zijn dat ze: <ol style="list-style-type: none">2. conceptuele vorming stimuleren (en het 'stapelen' van onderwerpen voorkomen);3. aansluiten op de diverse werkpraktijk;4. opleidingen de ruimte geven voor het ontwikkelen van het curriculum en innovaties in onderwijs- en toetsvormen.
Uitgangspunt	Het nieuwe onderwijsraamwerk beschrijft de eindtermen themagericht.
Consultatievragen	<ol style="list-style-type: none">1. Welke kansen ziet u als het gaat om een thematische insteek?2. Welke belemmeringen ziet u als het gaat om een thematische insteek?3. Voor welke (max 6) thema's zou u kiezen voor de oriëntatie Assurance en/of Accountancy-MKB?
Vanuit welk perspectief beantwoordt u de vragen? (student, werkveld, opleiding)	AC Scholenoverleg, combinatie van opleidingen die alleen de hbo-bacheloropleiding als zowel de hbo-bacheloropleiding als de Post Bachelor MKB Accountant opleiding aanbieden.
Antwoorden	<p>Kansen</p> <ol style="list-style-type: none">1. Thematische insteek sluit nauw aan bij het curriculum van een aantal HBO opleidingen. Met name de verhoogde instroom in de duale opleiding laat zien dat themagericht onderwijs een betere aansluiting geeft op de professionele ontwikkeling in de praktijk en het praktijkleren.2. Vergroting van conceptueel begrip bij studenten; overzicht over de te leren stof3. meer focus op diepgang, de nadruk op thema's moedigt studenten aan om kernconcepten te doorgronden in plaats

van zich te richten op kennis van afzonderlijke vakgebieden.

4. Hiernaast meer ruimte voor praktijkgerichte thema's. Meer innovatieruimte voor opleidingen.
5. Thematisch onderwijs kan er voor zorgen dat er al op een vroeg stadium vanuit HBO onderwijs voorgesorteerd wordt op het universitaire onderwijs en wellicht ook thema's via de universiteiten laat volgen als studenten de wens hebben om auditor te worden. Kortom het biedt mogelijkheden om een efficiënte leerroute uit te stippelen.

Belemmeringen

1. Voor het continu actualiseren van het onderwijsaanbod kunnen thema's een belemmering worden om toekomstige ontwikkelingen in een thema in te bouwen en door starheid veroorzaken.
2. De vraag is of alle voor het beroep relevante conceptuele kaders zich lenen voor een thematische insteek en of de keuze van de thema's niet te dwangmatig wordt waardoor het ontwikkelen van innovaties door het onderwijs eerder wordt belemmerd dan verruimd
3. Over de wijze van toetsing moet zodanig worden nagedacht dat kan worden vastgesteld dat de studenten zich inhoudelijk voldoende hebben ontwikkeld.

Door de hogescholen worden de volgende thema's genoemd. Soms gekoppeld aan een beroepsproduct en soms wat breder.

- Jaarrekening samenstellen
- Jaarrekening controleren
- Bijzondere assuranceopdrachten (Audit & Assurance) met aandacht voor duurzaamheid
- Beoordelen van een duurzaamheidsverslag. CSRD ketengerelateerd
- Uitvoeren van een IT-audit
- Begeleiding van een bedrijfsverkoop. Bedrijfsoverdracht/waardering
- Uitbrengen van een fiscaal advies. Veelal is fiscale (diepgaande) expertise aanwezig op de kantoren
- Bedrijfseconomische advisering, met als uitgangspunt strategische analyse met in ieder geval aandacht voor duurzaamheid

- Bedrijfsverkenning en acceptatie van cliënten en opdrachten, met aandacht voor NVKS, VGBA, ViO en NOCLAR
- Planning, uitvoering en evaluatie van samenstellingsopdrachten op basis van risicogericht samenstellen (Financial accounting en boekhouden)
- Risicomanagement en interne beheersing, Risico-inschatting en opvolging van risico's (incl fraude), met aandacht voor corporate governance, gericht op advisering geautomatiseerde omgeving t.b.v. verbetering bedrijfsvoering (ICAIS)
- Communicatie en samenwerking,
- Ethiek & Vaardigheden,
- Technologische innovatie (digitalisering)
- Financiële verslaggeving en regelgeving (duurzaamheid, governance en compliance),
- ondernemerschap en advies (waaronder duurzaamheid) in het MKB,
- assurance en audit.

Ook het volgende voorstel wordt gedaan: Laat de thema's op hoofdtaken van de accountant aansluiten en laat opleidingen vrij om binnen een hoofdthema de sub thema's te bedenken. Daarmee wordt de

Onderdeel 2 van 5

Paragraaf 3.2

Themagericht raamwerk

ruimte gegeven om aansluiting te krijgen met het doel waarnaartoe wordt opgeleid.

- De samenstel Accountant
 - De controlerend Accountant
 - Voor de studenten die naar de universiteit willen doorstromen zal de nadruk liggen op de jaarrekening controle;
 - Voor studenten die naar de post HBO willen doorstromen zal de nadruk liggen op bijzondere onderzoeken.
 - De adviserende accountant
- De CSRD Accountant

Onderdeel 3 van 5

Paragraaf 3.3

Theorie en praktijk geïntegreerd in de eindtermen

Doelstellingen	<p>A. Eindtermen die zodanig van opzet en inhoud zijn dat ze:</p> <ol style="list-style-type: none">3. aansluiten op de diverse werkpraktijk. <p>B. Eindtermen die de vormgeving van de accountantsopleiding zodanig stimuleren dat:</p> <ol style="list-style-type: none">1. het leereffect voor studenten optimaal is;2. dubbelingen voorkomen worden;3. de administratieve last voor studenten verlaagd wordt;4. de professionele ontwikkeling tot startbekwame accountant in een actieve leercultuur plaatsvindt.
Uitgangspunt	CEA wil de integratie van theorie en praktijk zoveel mogelijk stimuleren door de eindtermen geïntegreerd te beschrijven en in het raamwerk geen onderscheid te maken in eindtermen voor theorie en praktijk.
Consultatievragen	<ol style="list-style-type: none">1. Hoe kijkt u aan tegen de integratie van de eindtermen van theorie en praktijk?2. Welke kansen ziet u daarin voor studenten, het onderwijs- en/of het werkveld?3. Welke belemmeringen ziet u?
Vanuit welk perspectief beantwoordt u de vragen? (student, werkveld, opleiding)	AC Scholenoverleg, combinatie van opleidingen die alleen de hbo-bacheloropleiding als zowel de hbo-bacheloropleiding als de Post Bachelor MKB Accountant opleiding aanbieden.
Antwoorden	<p>Visie</p> <p>In de post bachelor is het al zo dat theorie en praktijk geïntegreerd wordt. De beroepsopdrachten worden bij eigen klanten uitgevoerd. Uren die hieraan besteed worden kunnen verantwoord worden in het portfolio. De administratieve last zit in het probleem dat de leeruitkomsten bij de theoretische opleiding en de praktijkopleiding niet naadloos aansluiten, waardoor altijd nog iets met de 'gap' gedaan moet worden. Dit levert een onnodige inspanningslast</p>

op. Wanneer er 1 set aan leeruitkomsten is die ook onder 1 instituut (hogeschool) wordt bewaakt, kan een mooi programma worden ingevuld. Er moet dus blijven worden doorontwikkeld om dubbelingen uit theorie/praktijk te halen en zo tot integratie te komen.

Hoewel sommige hogescholen minder goede ervaringen hebben met het inbrengen van de praktijk in de theorie en daardoor ook uitdagingen zien, zijn in het algemeen de hogescholen voorstander van integratie van theorie en praktijk. Daar worden meerdere argumenten voor aangevoerd.

Theoretisch wordt gezorgd voor de basis hygiëne van de student op het kennisvlak en kan in de praktijk de verdieping gezocht worden om de samenhang en competentie te ontwikkelen om bepaalde materie goed te beheersen.

Kandidaten die vanuit een andere studierichting in willen stromen hebben de mogelijkheid om met de in de praktijk uitgevoerde opdrachten aan te tonen dat ze aan bepaalde leeruitkomsten voldoen. Dat zorgt voor een kortere en efficiëntere studieroute

Voor studenten biedt het de kans om zich in een vroeg stadium te oriënteren op het beroepenveld en hun studieschuld te beperken door werken en leren te combineren.

Docenten in het onderwijs zijn enthousiast over de inzet en betrokkenheid van deze categorie studenten. Voor het werkveld is het een goede manier om in een vroeg stadium kennis te maken met de student in opleiding

Randvoorwaarden voor een succesvolle integratie zijn voldoende studenten die bereid zijn werken en studeren langdurig te combineren, de beschikbaarheid van voldoende geschikte leer-werkplekken en docenten die in staat zijn de theorie met de praktijk te verbinden.

Docenten zijn BKE geschoold en in staat om portfolio's te beoordelen. Praktijkbegeleiders zijn prima in staat

de studenten te begeleiden, maar zijn in het algemeen niet BKE geschoold. Het is van belang dat in het kader van integratie van theorie en praktijk de praktijkportfolio's worden beoordeeld door BKE geschoolde medewerkers

Kansen

- 1.** Het functioneren van de studenten /trainees binnen de (eigen) werkomgeving gaat onderdeel uitmaken van de beoordelingsmethodiek bij het gebruik van programmatisch toetsen.
- 2.** Om de studietijd zo kort mogelijk te maken moet men al kunnen starten met de praktijk onderdelen in de bachelor fase van de opleiding. Uitgevoerde beroepsproducten die worden uitgevoerd in samenspraak met het werkveld moeten onderdeel uitmaken van de beoordelingsmethode van het programmatisch toetsen.
- 3.** Het geeft ook de mogelijkheid om aansluiting te krijgen bij de HR-kolom van de werkgevers waarbij de beoordelingen die intern worden gemaakt ook afgestemd worden voor opleidingsdoeleinden.
- 4.** Praktijkbegeleiders krijgen een bewustere rol in het opleidingstraject. Dat zorgt voor een vermindering van het aantal beoordelingen. Het uiteindelijke oordeel van het behalen van de leeruitkomst ligt volledig bij de verantwoordelijkheid van de opleiding maar de beoordeling van de praktijkbegeleider of een andere deskundige binnen het kantoor wordt wel meegewogen. Dit zorgt voor een onafhankelijk oordeel waarbij alle facetten van het opleidingstraject worden meegenomen.
- 5.** Door te integreren wordt de opleiding duidelijker en holistischer (wat past bij het werken met leeruitkomsten). Daarbij leidt het waarschijnlijk tot betere aansluiting op de beroepspraktijk en het stimuleert bij de student diepgaander leren door theorie direct toe te passen in de praktijk.
- 6.** Het kan leiden tot een efficiënter onderwijsontwerp waarbij dubbelingen en mismatches worden voorkomen.
- 7.** Tevens stimuleert het de ontwikkeling van professionele vaardigheden door doen in de praktijk.

Belemmeringen

1. Beoordelingen van de praktijkbegeleider of een andere deskundige binnen een organisatie maakt onderdeel uit van de beoordelingssystematiek van de opleiding. Om de borging van de kwaliteit van deze functionarissen te hebben zou een opleidingstraject voor BKO en/of BKE een minimumvereiste moeten zijn. Hierop zouden mensen uit het werkveld kunnen afhaken.
2. Er zijn verschillende partijen betrokken in het toezicht op de verschillende onderdelen van de opleiding. Als dat zou blijven zorgt dat voor wellicht niet eenduidig toezicht. Een toezichthouder is daarbij noodzakelijk (bijv. NVAO)
3. De werkplek is zeer bepalend voor het slagen of falen van het niveau van de werkzaamheden. Deze moeten uiteraard voldoen aan een minimumeis die gesteld wordt bij elke leeruitkomst. Als werkplekken niet geaccrediteerd worden dan is de kans op mislukken van de geïntegreerde opleidingen een feit.
4. Verbinding tussen praktijk en theorie vraagt commitment aan beide zijden, ook van de accountantskantoren. Deze moeten dus zorgen voor geschikte werkplekken en meer tijd in begeleiding steken van studenten. De vraag is of dit, gezien de werkdruk, voldoende mogelijk is. Dit is een risico voor het optimale leereffect en daarmee de leeruitkomsten te kunnen aantonen.

Opmerking: Er zijn ook hogescholen die opteren voor een beroepsopleiding, waarbij het onderscheid tussen theorie- en praktijkopleiding verdwijnt en waarbij door slechts één orgaan toezicht wordt gehouden. Daarvoor is een wetswijziging nodig en daardoor nog niet realiseerbaar.

<p>Doelstellingen</p>	<p>A. Eindtermen die zodanig zijn van opzet en inhoud dat ze:</p> <p>4. opleidingen de ruimte geven voor het ontwikkelen van het curriculum en innovaties in onderwijs- en toetsvormen.</p> <p>B. Eindtermen die de vormgeving van de accountantsopleiding zodanig stimuleren dat:</p> <p>3. de administratieve last voor studenten verlaagd wordt.</p> <p>C. Eindtermen die qua normering zodanig ingestoken zijn dat:</p> <p>1. brede en diverse instroom (in de postinitiële fase) wordt gefaciliteerd;</p> <p>2. er aandacht is voor doorstroom, inclusief 'herintreders' qua studie.</p>
<p>Uitgangspunt</p>	<p>In het nieuwe raamwerk wordt de ECTS-norm per vakgebied losgelaten. Het beheersingsniveau omschrijft de kwalificaties bij afronding van de accountantsopleiding. Dit geeft de mate van complexiteit en zelfstandigheid aan waarop iemand de vereiste competenties moet behalen. De kwalificaties sluiten aan op het European Qualifications Framework (EQF) zoals dat in EU verband is opgesteld. Ook stelt CEA de eisen waaraan een student moet voldoen om de praktijkopleiding te mogen beginnen conform EQF. Voor de normen van de studielast en studieduur overweegt CEA verschillende mogelijkheden. Deze verschillen in hoeverre CEA opleidingen ruimte biedt om het opleidings- en toetsprogramma in te vullen en een beroep doet op de verantwoordelijkheid van de opleidingen om de kwaliteitsnorm te handhaven. In haar toezichtsrol beoordeelt CEA in hoeverre opleidingen de eindtermen realiseren en vaststellen dat een student deze heeft behaald.</p>
<p>Consultatievragen</p>	<p>1. Op welk niveau horen kwantitatieve en/of kwalitatieve normen thuis in de eindtermen? Bijvoorbeeld op themaniveau, op initieel- en/of eindniveau? En maakt u daarin onderscheid als</p>

Onderdeel 4 van 5

Paragraaf 3.4

Normering van de eindtermen

	<p>het gaat om type normering (studielast, studieduur, beheersingsniveau)?</p> <ol style="list-style-type: none">2. Acht u het noodzakelijk om normen op te nemen in de eindtermen voor studielast en studieduur? Wat zijn uw voornaamste overwegingen hierbij?3. Welke kansen of belemmeringen ziet u bij de mogelijkheden (zie hieronder) die CEA moet meenemen in haar overweging?
Vanuit welk perspectief beantwoordt u de vragen? (student, werkveld, opleiding)	<p>AC Scholenoverleg, combinatie van opleidingen die alleen de hbo-bacheloropleiding als zowel de hbo-bacheloropleiding als de Post Bachelor MKB Accountant opleiding aanbieden.</p>
Antwoord	<p>De hogescholen zijn van mening dat de normering moet aansluiten op het beroepsprofiel van de NBA, zoals dat er na fase 1 en in een later stadium na fase 2 uitziet. Na fase 2 is er sprake van specialisaties waar normering voor nodig is.</p> <p>Op het gebied van of die normering kwantitatief of kwalitatief zou moeten zijn lopen de meningen van de hogescholen uiteen. Men is het er wel over eens dat moet worden voorkomen dat er verschil in studiebelasting tussen de hogescholen ontstaat. Ook is men het er over eens dat het anders invullen van de normen niet mag leiden tot kwaliteitsverlies in de opleiding.</p> <p>Het werken met leeruitkomsten is gebaseerd op het idee dat deze leeruitkomsten op een holistische manier laten zien wat een student wel of niet kan. Door hier normen aan te verbinden, gaat dat holistische idee verloren. Daarmee maak je het opleidingen moeilijk om hun eigen visie toe te passen in het onderwijs.</p> <p>Er zijn hogescholen die wat meer vasthouden aan de ECTS-norm, terwijl anderen mede aan de hand van de wet op de leeruitkomsten pleiten voor het toetsen op realiseren van kwalitatieve</p>

leeruitkomsten, waarbij de term concentrisch leren de intrede doet.

Concentrisch werken weet noodzakelijke opbouw in complexiteit te bewerkstelligen. Concentrisch werken betekent dat de leerinhoud gedurende de opleiding enkele keren aan de orde komt. Op elk niveau wordt de leerinhoud iets complexer en wordt de leerinhoud uitgebreid. Dit levert herhaling op, waarbij de nadruk ligt op het realiseren van kwalitatieve normen op een steeds hoger niveau. Kwantitatieve normen zijn in deze opzet niet nodig, zodat studielast en studieduur niet hoeven te worden beschreven en vastgelegd.

Door die scholen die de ECTS-normen willen handhaven, wordt aanbevolen geen normering per vakgebied aan te houden maar wel voor de generieke assurance competenties en voor het expertise-gebied waarin de accountant afstudeert.

Een aantal hogescholen geeft in overweging de praktijkopleiding al tijdens de bachelor te laten beginnen, waardoor de opleiding eerder kan worden afgerond.

Normen

Kans

Belemmering

Mogelijkheden

Uw overwegingen:

Studielast theoretische opleiding:

- Geen normering voor de studielast,
- Een minimum ECTS-norm voor gehele accountantsopleiding of een (minimum)

Onderdeel 4 van 5

Paragraaf 3.4

Normering van de eindtermen

	<p>ECTS-norm enkel voor de postinitiële fase.</p>	
	<p>Studieduur en -last praktijkopleiding:</p> <ul style="list-style-type: none">• Urennorm behouden, al dan niet met een kwalitatieve norm voor vakgebied en type werkzaamheden;• Geen vertaling naar een urennorm, invulling aan NBA/RPO voor driejarige praktijkopleiding;• Geen kwalitatieve norm voor vakgebieden of type werkzaamheden.	
	<p>Beheersingsniveau theoretische en praktijkopleiding:</p> <p>CEA sluit met haar kwalificaties aan op het raamwerk dat gangbaar is in het hoger onderwijs. Het gaat om beheersing van de competenties op bachelor en/of masterniveau.</p> <p>CEA stelt per oriëntatie toelatingseisen (minimum) voor praktijkopleiding in aansluiting op het beroepsprofiel.</p>	<p>De opleidingen vinden het wenselijk om zowel de bachelor als het postinitiële onderwijs aan te sluiten bij een gangbaar raamwerk (NLQF/EQF).</p>

Onderdeel 5 van 5

Paragraaf 3.5

Aandacht voor (brede en diverse) instroom en doorstroom

Doelstellingen	C. Eindtermen die qua normering zodanig ingestoken zijn dat: <ol style="list-style-type: none">1. brede en diverse instroom (in de postinitiële fase) wordt gefaciliteerd;2. er aandacht is voor doorstroom, inclusief 'herintreders' qua studie.
Uitgangspunt	CEA overweegt een minimum set van competenties te beschrijven op basis waarvan een student aan de postinitiële fase van de theoretische opleiding kan beginnen zonder aanvullende deficiënties (instroomprofiel). Dit maakt voor studenten helder waar minimaal aan moet zijn voldaan en belemmert de student niet in zijn keuze van onderwijsinstelling. Opleidingen kunnen op basis van de minimum set een ontwikkelgesprek houden om te bepalen in hoeverre een student al competenties heeft verworven en waar aanvullende ondersteuning nodig is.
Consultatievragen	<ol style="list-style-type: none">1. Hoe kijkt u aan tegen het beschrijven van een minimum set van competenties benodigd om te kunnen starten in de gehele postinitiële fase van de opleiding (dus het theorie- en praktijkdeel)? Welke uitdagingen ziet u daarbij om dit te realiseren?2. Wat is er volgens u nog meer nodig om een bredere en diverse instroom te faciliteren?
Vanuit welk perspectief beantwoordt u de vragen? (student, werkveld, opleiding)	AC Scholenoverleg, combinatie van opleidingen die alleen de hbo-bacheloropleiding als zowel de hbo-bacheloropleiding als de Post Bachelor MKB Accountant opleiding aanbieden.
Antwoord	Minimumset. Een minimum set van competenties lijkt zinvol. Dit geeft namelijk een garantie tegen willekeur bij de toelating enerzijds en guidance voor toelaters anderzijds, maar ze zien wel een aantal uitdagingen in de samenhang van

basiskennis en soft skills in de toelating en de wijze waarop dat moet worden getoetst.

Het aftoetsen van de kernvakken op eindniveau in de post HBO kan bijdragen aan een bredere instroom.

Gelet op de afnemende aantallen studenten in de bachelor is het niet ondenkbaar dat er gekozen wordt voor een algemene finance opleiding met o.a. uitstroom profiel Accountancy. Dat maakt het makkelijker om aansluiting en instroom te bewerkstelligen vanuit andere finance opleidingen zoals Finance Taks and Advice, Finance en Control of bedrijfskunde.

Faciliteiten

1. Om een bredere en diverse instroom te faciliteren, is het nodig om flexibele toelatingroutes (meerdere vooropleidingen en omscholingsprogramma's), toegankelijke opleidingsmodellen (avondprogramma's en blended learning), financiële steun (beurzen en subsidies), en inclusieve opleidingsculturen te combineren met gerichte wervings- en ondersteuningsprogramma's.
2. Verder moet er worden gewerkt aan imagoverbetering en het aantrekkelijk maken van het beroep. Het (eerder) 'vermarkten' van de accountancy in de bachelorfase. Studie moet gelijk gemaakt worden aan andere reguliere HBO/ WO studies. Dus ook de studieduur inclusief de praktijkopleiding! Taak hiervoor ligt overkoepelend bij beroepsorganisaties, kantoren en opleiders.
3. Voorkomen van uitval is zeker zo belangrijk als het verbreden van de instroom. Bij de toelatingseisen (bredere instroom) kan ook gekeken worden naar meer dan alleen de cijfers door bijvoorbeeld een assessment waarin

vaardigheden, analytisch denkvermogen en motivatie worden getoetst.

4. Op steeds grotere schaal wordt voorlichting gegeven door kantoren bij het middelbaar onderwijs. Door samenwerking in de keten kunnen we gezamenlijk het beroep in aantrekkelijkheid vergroten en het stereotype beeld van de accountant doorbreken. Dit is een positieve ontwikkeling maar vraagt ook veerkracht van de onderwijsinstellingen
5. Een helder instroomprofiel in de post initiële fase dat is opgesteld aan de hand van makkelijk identificeerbare competenties is zeer behulpzaam bij de gewenste brede instroom.
6. Uitdagingen zijn met name hoe je deze competenties helder kunt beschrijven zonder al te directief te zijn. Hoe meer in detail, hoe meer je bredere instroom gaat uitsluiten. Daarnaast hoe ga je ervoor zorgen dat er eenduidigheid bestaat over de bewijslast die deze competenties moeten ondersteunen.
7. De competenties en leeruitkomsten moeten zodanig worden beschreven dat leerweg onafhankelijk toetsen in de vorm van het valideren van relevante praktijkervaring mogelijk wordt.
8. Inzien dat veel studieonderdelen uit het curriculum van accountancy complementair zijn aan onderdelen van andere opleidingen op het gebied van algemene vorming en professioneel kritische instelling, vermogen tot oplossingsgericht denken of analytisch vermogen ontwikkelen.
9. Door te toetsen op kwalitatieve normen is de studieduur zoveel compacter te maken dat de groep herintreders of bredere instroom geen jarenlange studie hoeven 'in' te halen.
10. Een ontwikkeling van een "instaptoets" zou uitkomst kunnen bieden. Leeruitkomsten onderbouwd op concentrische basis kunnen worden getoetst met een instaptoets. Als vertaling

van een set van competenties, waarin vaardigheden, analytisch denkvermogen en motivatie worden getoetst. Waarbij de instaptoets niet per definitie getoetst moet worden met een schriftelijk examen. uiteindelijk is het niet in het belang voor de opleider om mensen toe te laten die het niveau niet aankunnen, vertrouw de aanbieders dat ze de inschatting kunnen maken, je geeft ze namelijk geen extra diploma alleen een mogelijkheid om in te stappen. Bij het behalen van de postinitiele diploma is het eindniveau bereikt door diverse toetsingen in alle kernvakken van de accountant in het Post-Bacheloropleiding met oriëntatie 'Accountancy-MKB'

11. Een assessment ondersteund door een schriftelijke onderbouwing van de behaalde competenties kan hiertoe behulpzaam zijn. Iets soortgelijks vindt nu bijvoorbeeld plaats bij het beoordelen van de gelijkstellingsregeling in het kader van de praktijkstage.